

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P1608

[Total No. of Pages : 2

[4711]-1

M.Lib.I.Sc. (Semester - I)

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

ML - 101 : Information, Communication & Society
(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following in 50 words each (Any Three) : **[15]**

- a) Differentiate between Data, Information and Knowledge.
- b) What are information Intermediaries.
- c) Define Resource sharing and list categories of Resource Sharing.
- d) Enumerate fundamental function of the National Library.
- e) List the Barriers in Communication of Information.

Q2) Answer in 100 words (Any One) : **[10]**

- a) What is Information? Discuss its characteristics and uses.
- b) Describe trends in scientific communication.

Q3) Answer 300 words (Any One) : **[15]**

- a) What is the need for National Information Policy? Discuss the efforts made by India towards its formulation.
- b) What is Knowledge Society? Discuss its genesis characteristics and implications.

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P1608

[4711]-1

M.Lib.I.Sc. (Semester - I)

LIBRARY & INFORMATION SCIENCE

ML - 101 : Information, Communication & Society

(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) 50 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) [15]

- अ) डेटा, माहिती आणि ज्ञान यातील फरक सांगा.
- ब) माहितीच्या मध्यस्थान म्हणजे काय?
- क) रिसोर्स शेअरिंगची व्याख्या द्या व त्याच्या प्रकाराची यादी द्या.
- ड) राष्ट्रीय ग्रंथालयाच्या मूलभूत कार्याची यादी द्या.
- इ) माहिती संप्रेषणातील अडथळांची यादी द्या.

प्रश्न 2) 100 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणताही एक) [10]

- अ) माहिती म्हणजे काय ते सांगून माहितीची वैशिष्ट्ये आणि उपयुक्ततेचे वर्णन करा.
- ब) शास्त्रीय संप्रेषणातील नव्या प्रवाहाची चर्चा करा.

प्रश्न 3) 300 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणताही एक) [15]

- अ) राष्ट्रीय माहिती धोरणाची आवश्यकता सांगून राष्ट्रीय माहिती धोरण तयार करण्यासाठी भारताने केलेल्या प्रयत्नांचे वर्णन करा.
- ब) ज्ञानाधिष्ठित समाज म्हणजे काय ते सांगून त्याचा उगम वैशिष्ट्ये व परिणामांची चर्चा करा.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P1618

[Total No. of Pages : 2

[4711]-11

M.Lib.I.Sc.(Semester - II)

LIBRARY & INFORMATION SCIENCE

ML - 205 : Information Technology Applications : B (Theory)
(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in 50 words each (any three):

[15]

- a) Explain Need of Digital Library.
- b) What is the purpose of digitisation?
- c) Explain Need of Library Networks.
- d) Mention use of Multi media in Library.
- e) State types of Databases with Examples.

Q2) Answer in 100 words (any one):

[10]

- a) Explain how Electronic journals are acquired in the Library.
- b) State the need of Metadata and describe any one standard used for it.

Q3) Answer in 300 words (any one):

[15]

- a) Write in detail the functions and services given by INFLIBNET.
- b) What is meant by Library Automation? Prepare a plan for automation of a college Library.

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P1618

[4711]-11

M.Lib.I.Sc. (Semester - II)

LIBRARY & INFORMATION SCIENCE

ML - 205 : Information Technology Applications : B (Theory)

(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना : ह 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

2) उजवीकडील ठळक अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) प्रत्येकी 50 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) [15]

- अ) अंकीय ग्रंथालयाची (Digital Library) गरज स्पष्ट करा.
- ब) डिजीटायझेशन करण्या मागील हेतू स्पष्ट करा.
- क) ग्रंथालय नेटवर्क (Library Network) ची गरज स्पष्ट करा.
- ड) बहुमाध्यमांचा (Multimedia) ग्रंथालयातील उपयोग सांगा.
- इ) माहिती संचाचे (Databases) विविध प्रकार सोदाहरण द्या.

प्रश्न 2) 100 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) [10]

- अ) ग्रंथालयात इलेक्ट्रॉनिक नियतकालिके उपार्जित कसे कराल ते स्पष्ट करा.
- ब) मेटाडेटाची आवश्यकता सांगून मेटाडाटाकरिता लागणाऱ्या कोणत्याही एका प्रमाणकाचे वर्णन करा.

प्रश्न 3) 300 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणताही एक) [15]

- अ) इन्फ्लिबनेट (INFLIBNET) चे कार्य व सेवा सविस्तर लिहा.
- ब) ग्रंथालयाचे स्वयंचलीकरण म्हणजे काय ते सांगून महाविद्यालयीन ग्रंथालयासाठी स्वयंचलीकरणाची योजना तयार करा.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P1609

[Total No. of Pages : 2

[4711]-2

M.Lib.I.Sc. (Semester - I)

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

ML - 102 : Introduction to Research Methodology
(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following in about 50 words each (Any Three) : **[15]**

- a) Enumerate the different types of research.
- b) What is hypothesis? State its types.
- c) What are primary sources in Historical Research.
- d) What is scenario writing?
- e) Explain the concept of Research Ethics.

Q2) Answer in 100 words (Any One) : **[10]**

- a) Discuss contents of a Research Proposal.
- b) Write a note on Delphi Research Method.

Q3) Answer in 300 words (Any One) : **[15]**

- a) State Dr. S. R. Ranganathan's contribution in L/S research and state the current status of Library and Information Science Research.
- b) What is Research Methodology? Knowledge of Research Methodology is essential for a librarian. Discuss.

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P1609

[4711]-2

M.Lib.I.Sc. (Semester - I)

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

ML - 102 : Introduction to Research Methodology

(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

- सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) प्रत्येकी 50 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) [15]
अ) संशोधनातील निरनिराळे प्रकार स्पष्ट करा.
ब) गृहीतके म्हणजे काय ते सांगून त्याचे विविध प्रकार विशद करा.
क) ऐतिहासिक संशोधनातील प्राथमिक साधने म्हणजे काय?
ड) सिनेरिओ रायटिंग म्हणजे काय?
इ) संशोधन नीतीमत्ताची संकल्पना स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) 100 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) [10]
अ) संशोधन प्रस्तावातील घटकांची चर्चा करा.
ब) डेलफी संशोधन पद्धतीवर टीप लिहा.
- प्रश्न 3) 300 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) [15]
अ) डॉ. एस. आर. रंगनाथन यांचे ग्रंथालय आणि माहितीशास्त्र संशोधनातील योगदान विशद करून ग्रंथालय आणि माहिती शास्त्र संशोधनाच्या सद्यस्थितीची चर्चा करा.
ब) संशोधन पद्धती म्हणजे काय? ग्रंथपालास संशोधन पद्धतीचे ज्ञान असणे आवश्यक आहे त्याची चर्चा करा.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P1610

[Total No. of Pages : 2

[4711]-3

M.Lib. I.Sc. (Semester - I)

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

ML - 103 : Information Retrieval

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in 50 words (Any Three) :

[15]

- a) Explain the need of vocabulary control.
- b) State and describe in brief the type of Information Products.
- c) Mention characteristics of Indexing Language.
- d) What is Boolean Logic? Draw venn Diagrams.
- e) What is meant by Automatic Indexing.

Q2) Answer in 100 words (Any One) :

[10]

- a) Explain the various search strategies used for retrieving information.
- b) Write a note on Information Retrieval Models.

Q3) Answer in 300 words (Any One) :

[15]

- a) What is meant by Recall Ratio and Precision Ratio. Explain their importance in evaluation of Information Retrieval System.
- b) What is meant by Information Analysis and Repackaging? Describe any two methods in detail.

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P1610

[4711]-3

M.Lib.I.Sc. (Semester - I)

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

ML - 103 : Information Retrieval

(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) 50 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) [15]

अ) संज्ञा नियंत्रणाची गरज स्पष्ट करा.

ब) माहिती साधनांचे (Information Products) प्रकार सांगून त्यांचे थोडक्यात वर्णन करा.

क) निर्देशन भाषांची वैशिष्ट्ये नमूद करा.

ड) बुलियन लॉजिक म्हणजे काय ते सांगून व्हेनची आकृति काढा.

इ) स्वयंचलित निर्देशन म्हणजे काय?

प्रश्न 2) 100 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणताही एक) [10]

अ) माहिती प्रतिप्राप्तीसाठी उपयोगात येणाऱ्या विविध शोध व्यूहरचनांची चर्चा करा.

ब) माहिती प्रतिप्राप्ती मॉडेल्सवर टीप लिहा.

प्रश्न 3) 300 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणताही एक) [15]

अ) रिकॉल आणि प्रिसिजन रेशो म्हणजे काय ते सांगून माहिती प्रतिप्राप्ती पध्दतीच्या मूल्यमापनातील त्यांचे महत्व स्पष्ट करा.

ब) माहिती विश्लेषण आणि पुनर्संघटन म्हणजे काय ते सांगून त्याच्या कोणत्याही दोन पध्दतींचे वर्णन करा.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P1611

[Total No. of Pages : 2

[4711]-4

M.Lib. I.Sc. (Semester - I)

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

**ML - 104 : Management of Libraries and Information Centres - A
(2008 Pattern) (Theory)**

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in 50 words each (Any Three) :

[15]

- a) State any five qualities of Good Library Manager.
- b) What is Job Description & Job Analysis.
- c) Explain Concept of planning.
- d) State the need of Outsourcing.
- e) What is MBO.

Q2) Answer in 100 words (Any One) :

[10]

- a) Explain the term Leadership and describe various Leadership styles.
- b) Describe Budget and describe any one method of Budgeting.

Q3) Answer the following in 300 words (Any One) :

[15]

- a) Describe in brief different schools of management thought. Explain in brief principles propounded by Fredrick Taylor.
- b) What is Staffing? Explain the importance and types of tests involved in Recruitment of Staff.

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P1611

[4711]-4

M.Lib. I.Sc. (Semester - I)

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

ML - 104 : Management of Libraries and Information Centres - A

(2008 Pattern) (Theory)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

- सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची प्रत्येक 50 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) [15]

- अ) चांगल्या ग्रंथालय व्यवस्थापकाची कोणतीही पाच वैशिष्ट्ये सांगा.
ब) कार्य वर्णन व कार्यविश्लेषण म्हणजे काय?
क) नियोजनाची संकल्पना स्पष्ट करा.
ड) आऊट सोसिंगची आवश्यकता सांगा.
इ) एम बी ओ म्हणजे काय?

प्रश्न 2) 100 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणताही एक) [10]

- अ) नेतृत्व ही संज्ञा स्पष्ट करून नेतृत्वाच्या विविध शैलींचे वर्णन करा.
ब) अंदाजपत्रकाची व्याख्या देऊन अंदाजपत्रक तयार करण्याच्या कोणत्याही एका पद्धतीचे वर्णन करा.

प्रश्न 3) 300 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणताही एक) [15]

- अ) व्यवस्थापनाच्या विविध विचारसरणींचे वर्णन करून फ्रेडरिक टेलर यांनी सांगितलेल्या तत्वे स्पष्ट करा.
ब) स्टार्फिंग म्हणजे काय ते सांगून सेवक भरती प्रक्रियेत घेण्यात येणाऱ्या विविध क्षमता चाचण्यांचे (Tests) महत्व आणि प्रकार विशद करा.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P1612

[Total No. of Pages : 2

[4711]-5

M.Lib.I.Sc. (Semester - I)

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

ML - 105 : Information Technology : A - Basics (Theory)
(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in 50 words (Any Three) : [15]

- a) Explain the concept of Blog and state its types.
- b) Write a note on Browsers.
- c) State features of Routers.
- d) Explain the concept of Simplex, Half Duplex and Duplex mode of Transmission.
- e) State the characteristics of WAN.

Q2) Answer in 100 words (Any One) : [10]

- a) Enlist various Search Engine and discuss the features of any one Search Engine.
- b) What is 'Instant Messaging'? Explain its advantages in Library & Information Centres.

Q3) Answer in 300 words (Any One) : [15]

- a) What is Network Topology? Describe in detail various types of Topologies with suitable diagrams.
- b) Describe in detail various components of Telecommunication Technology.

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P1612

[4711]-5

M.Lib.I.Sc. (Semester - I)

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

ML - 105 : Information Technology: A - Basics (Theory)

(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

- सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) प्रत्येकी 50 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतीही तीन) [15]
- अ) ब्लॉग (Blog) ही संकल्पना स्पष्ट करून ब्लॉगचे विविध प्रकार नमूद करा.
ब) ब्राउझर्सवर टीप लिहा.
क) राउटर्सचे (Routers) वैशिष्ट्ये सांगा.
ड) सिम्प्लेक्स, हाफ-डुप्लेक्स आणि डुप्लेक्स माहिती दळणवळण पद्धती ह्या संकल्पना स्पष्ट करा.
इ) वॅनचे (WAN) गुणधर्म सांगा.
- प्रश्न 2) 100 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणताही एक) [10]
- अ) विविध सर्च इंजिनची यादी देऊन कोणत्याही एका सर्च इंजिनच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
ब) इन्स्टंट मॅसेजिंग (Instant Messaging) म्हणजे काय ते सांगून त्याचे ग्रंथालय व माहिती केंद्रातील फायदे स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) 300 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणताही एक) [15]
- अ) नेटवर्क टोपोलॉजी म्हणजे काय? नेटवर्क टोपोलॉजीच्या विविध प्रकारांची सुयोग्य आकृतीसह सखोल वर्णन करा.
ब) दूरसंप्रेषण तंत्रज्ञानाच्या विविध घटकांचे सखोल वर्णन करा.

